

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:00 uur d.d. 11 december – 12:00 uur d.d. 14 december

 Team M&A, Directie Communicatie Vragen? Mail naar 5.1.2a@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Nederlanders ziek door Covid-19 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlander 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting

- Iets voor twaalfen brengt NOS naar buiten dat 'bijna alles dichtgaat'. Haagse bronnen melden dat het kabinet een 'vergaande lockdown' voorbereidt waarbij bijna alles tot en met 19 januari dichtgaat. Sinds het Catshuisoverleg op zondag kwamen al verschillende berichten naar buiten over plannen van het kabinet om veel strengere maatregelen te nemen. Dat naar aanleiding van de snel oplopende besmettingen en de aangekondigde 'harde lockdown' in Duitsland.
- In het Radio 1-journaal vertelt V&VN-voorzitter Gerton Heyne dat verpleegkundigen en verzorgenden zich 'grote zorgen' maken over de toenemende coronacijfers. Volgens Heyne is de druk en de drukte de afgelopen periode groot geweest en neemt die nu weer toe. "Men werkt zich uit de naad." Heyne noemt het 'frustrerend' hoe zorgmedewerkers zien dat het gedrag van burgers niet op orde is en dat mede daardoor het aantal besmettingen blijft toenemen. Volgens Heyne ervaart men het soms als een 'middelvinger richting de zorg'. Dat geldt naar verpleegkundigen, dat geldt naar artsen, maar feitelijk ook naar patiënten waar geen plaats voor is in de ziekenhuizen omdat die vol liggen met coronapatiënten." De V&VN-voorzitter denkt dat strengere maatregelen noodzakelijk zijn. "De druk moet van de zorg, want je hebt te maken met verpleegkundigen, verzorgenden die als het ware sinds maart een marathon aan het lopen zijn." Volgens Heyne blijft de druk in alle zorgsectoren onverminderd groot. "We moeten dat tij zien te keren."
- Voor UMCG-viroloog Bert Niesters is de timing van de oplopende besmettingen een grote zorg. Als nu ook het griepvirus zou toeslaan, wordt het 'echt moeilijk' om de zorg overeind te houden. Niesters zegt dat "een tijdje geleden nog heel voorzichtig werd gesproken over het opschalen van de reguliere zorg, maar dat kan nu echt nog niet". Sterker nog, het is waarschijnlijk dat de zorg nog verder onder druk komt te staan door de oplopende besmettingen. Volgens hem 'moeten de winkelstraten echt leger'.
- Uit onderzoek van het Hart van Nederland-panel onder ruim 3.000 mensen blijkt dat driekwart van de Nederlanders het sluiten van alle niet-noodzakelijke winkels een goed idee zou vinden. Uit het onderzoek blijkt ook dat twee derde van de Nederlanders denkt dat premier Rutte zijn eerdere belofte dat de kerstdagen worden ontzien als er strengere coronamaatregelen worden ingevoerd, niet waar kan maken.
- In de Verenigde Staten worden vandaag de eerste burgers gevaccineerd met het Pfizer/BioNTech-vaccin. Canada begint vandaag met de distributie van het Pfizer/BioNTech-vaccin. De eerste lading arriveerde zondagnacht.
- NVIC-voorzitter en OMT-lid Diederik Gommers laat zich in een AD-interview zeer kritisch uit over de corona-aanpak. "We hebben heel hard gewerkt, ons best gedaan. Maar het testbeleid had beter gemoeten, we keken met te smalle blik naar de crisis, ook binnen het OMT. De landelijke patiëntenspreiding werkt knudde." Het OMT-lid stelt dat er ook sneller moet worden ingegrepen als het virus oplaait. "Ik ben een ongeduldige intensivist natuurlijk, maar ik snap er niks van: eerst is er kabinetsberaad op vrijdag, op zondag in het Catshuis is er weer overleg en dan moet het tot dinsdag duren tot er een besluit valt dat weer later ingaat. Het virus houdt daar geen rekening mee. Als ik zolang twijfel op een IC dan is een patiënt al overleden." Gommers vindt dat het LCPS soms in de weg zit. Gommers zegt dat premier Rutte en minister De Jonge anders zouden moeten omgaan met de persconferenties die ze houden over het coronavirus. "Tijdens de persconferenties komen telkens alleen maatregelen, maar er komt geen echt verhaal. Ik gun de ministers dat ze meer doen wat ik doe. Het is nu allemaal weinig transparant..." Verder onthult Gommers dat hij een paar keer heeft overwogen uit het OMT te stappen.

Karakterisering

- De voorpagina's wijzen vanochtend op een strengere lockdown die aanstaande is: 'Op weg naar een strengere lockdown' (AD), 'Verder op slot' – 'Strengere lockdown in de maak' (De Telegraaf), 'Hardere lockdown dreigt' (de Volkskrant) en 'Hard ingrijpen in openbaar leven onontkoombaar' (Trouw).

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)

-

Informatiebehoefte
Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Volgens het CBS schrijft melden werknemers zich ook in het derde kwartaal veel vaker ziek dan gebruikelijk. In de eerste negen maanden van dit jaar was het percentage ziekmeldingen het hoogst sinds 2003. Dat komt vermoedelijk door het coronavirus, al is niet onderzocht waarom mensen zich ziekmelden. In juli, augustus en september melden werknemers van bedrijven en de overheid zich op 4,4% van de werkdagen ziek. In dezelfde periode een jaar eerder was dat nog 4%. Het CBS zag het ziekteverzuim oplopen in bijna alle sectoren, behalve in het onderwijs en bij de overheid. Mensen met een baan in de zorg meldden zich het meest ziek, vooral in verpleeg- en bejaardentehuizen.

- Het **Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement (COT)** oordeelt na een evaluatie dat de gemeente Amsterdam onvoldoende voorbereid was op de tweede golf; afgelopen zomer lag de focus op de drukte in de parken en binnenstad en te weinig op voorbereidingen op een opleving van het virus.
- **Onderzoekers van het Maastricht UMC+** stellen vast dat verschillen tussen mannen en vrouwen onderbelicht blijven in onderzoeken naar mogelijke medicijnen tegen het coronavirus. Een dergelijke 'one-size-fits-all'-benadering zou niet meer van deze tijd zijn. Sekse kan juist van invloed zijn op het ziekteverloop en herstel van een coronapatiënt. Zo stellen de onderzoekers dat mannen vaker sterven aan het coronavirus. Intensivist Bas van Bussel van het UMC+ legt uit dat vrouwen op de intensive care sneller herstellen dan mannen als het gaat om orgaanfalen. Ook zouden behandelingen beter kunnen werken bij het ene geslacht dan bij het andere, waardoor mogelijk kan worden voorkomen dat iemand op de IC belandt. De resultaten van het onderzoek zijn gepubliceerd in EClinicalMedicine, onderdeel van het wetenschappelijke tijdschrift The Lancet.

Vaccinatie in Nederland

- Een verzoek van werkgevers in de zorg om GGD'en verpleeghuizen te ondersteunen bij de vaccinatie van hun zorgmedewerkers is door **GGD GHOR Nederland** ingewilligd. De werkgevers in de zorg hebben de GGD'en donderdag om hulp gevraagd. De GGD'en registreren welke zorgmedewerker welk vaccin heeft gekregen. Dat doen de gezondheidsdiensten ook wanneer de rest van de bevolking later aan de beurt is. **ActiZ-directeur Wouter van Soest** zegt zich te realiseren dat "GGD'en en hun medewerkers al tien maanden in de frontlinie opereren. Juist daarom zijn wij hen dankbaar dat ze hun vangnetfunctie zo oppakken om zo veel mogelijk van de mensen in de zorg zo snel mogelijk beschermd te krijgen tegen dit virus".
- De Stentor meldt dat ziekenhuis plannen aan het maken zijn om zorgpersoneel over te halen zich te laten vaccineren; er wordt zelfs gedacht aan extra vrije dagen of een geldbedrag. **Hans Schoo, lid van de raad van bestuur van het Rijnstateziekenhuis in Arnhem**, vertelt dat we "mensen misschien moeten gaan belonen, dat als je de coronaprik neemt je x euro krijgt of extra vrije dagen". Het ziekenhuis houdt deze week een 'moreel beraad'.

Vaccinatie in het buitenland

- De **Verenigde Staten** heeft besloten om 100 miljoen extra doses van het coronavaccin in ontwikkeling van Moderna in te kopen, heeft het Amerikaanse ministerie van Volksgezondheid bekendgemaakt. De Amerikaanse regering maakt daarmee gebruik van een optie om als eerste vaccins te bespreken bij Moderna.
- Het Amerikaanse **Centers for Disease Control and Prevention (CDC)** heeft als laatste instantie ook zijn fiat gegeven aan het Covid-19-vaccin van Pfizer en BioNTech. **CDC-directeur Robert Redfield** zei zondag dat hij de aanbeveling van een adviespanel over het Covid-19-vaccin van Pfizer heeft ondertekend. Deze adviescommissie stemde zaterdag met 11 tegen 0 om het vaccin van Pfizer en BioNTech aan te bevelen voor Amerikanen van 16 jaar en ouder.
- In de **Verenigde Staten** worden vandaag de eerste burgers gevaccineerd met het Pfizer/BioNTech-vaccin. De eerste lichter vaccins komt dan naar verwachting aan op 145 plekken in het land. In een week tijd worden in de VS naar verwachting 3 miljoen vaccins gedistribueerd. Naar verwachting komt een deel van de eerste lichter vaccins dinsdag op 425 andere plekken aan en woensdag op de laatste 66 plekken. Het middel zal als eerste worden verstrekt aan zorgpersoneel en bewoners van verpleeghuizen, maar uiteindelijk gaan de overheden van de afzonderlijke staten erover wie als eerste wordt ingeënt. De vaccins worden gratis verstrekt.
- De **Amerikaanse** regering heeft 250 miljoen dollar uitgetrokken voor een informatiecampagne om mensen te overtuigen zich te laten inenten tegen het coronavirus. Een plan om ook beroemdheden in te schakelen om die boodschap te verspreiden is na politieke onenigheid geschrapt. Veel Amerikanen staan wantrouwig tegenover een vaccin. Uit een recente peiling blijkt dat 21% van de volwassenen zich niet willen laten inenten. Ze zijn er "vrij zeker" van dat ze niet van gedachten veranderen als ze meer informatie krijgen. Zo'n 60% van de Amerikanen zal zich "zeker" of "waarschijnlijk" laten vaccineren. Twijfelaars moeten nu over de streep worden getroffen via berichten op sociale media, de radio en in gedrukte media. Later volgen ook televisiespotjes.
- De **Amerikaanse medicijnenwaakhond FDA** ontkent dat zij het vaccin te snel heeft goedgekeurd onder politieke druk vanuit het Witte Huis. **FDA-baas Stephen Hahn**, weersprak berichten dat er zou zijn gedreigd met ontslag als het vaccin niet meteen zou worden toegelaten.
- De politie in de Duitse hoofdstad Berlijn bereidt zich erop voor om transporten van coronavaccins te gaan bewaken. Ook de zes vaccinatiecentra in Berlijn komen onder politiebewaking te staan, aldus de **Duitse deelstaatsminister van Binnenlandse Zaken Andreas Geisel**.
- **Canada** begint vandaag met de distributie van het Pfizer/BioNTech-vaccin. De eerste lading arriveerde zondagnacht.
- Na corona-uitbraken op nertsboerderijen in Europa ontwikkelt **Rusland** een vaccin voor dieren. Het middel moet eind januari beschikbaar zijn, zegt het hoofd van de landbouwspectie Sergej Dankwert tegen een Russisch vaktijdschrift.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- **V&VN-voorzitter Gerton Heyne** vertelt in het Radio 1 journaal dat verpleegkundigen en verzorgenden zich 'grote zorgen' maken over de toename van het aantal besmettingen, over de toename van het aantal opnames in de ziekenhuizen over het niet naar beneden brengen van de aantallen op de ic's. Volgens Heyne is de druk en de drukte de afgelopen periode groot geweest en neemt die nu weer toe. Heyne noemt de kleine adempauze 'relatief; "op het moment dat het aantal opnames in het ziekenhuis afnam, de patiënten die daarvoor niet geholpen zijn geweest, die kwamen weer naar het ziekenhuis. Het waren als het ware communicerende vaten, vanuit de reguliere zorg werd de

druk weer opgevoerd. Dus het is eigenlijk heel die periode druk geweest. [...] Men werkt zich uit de naad..." Heyne noemt het 'frustrerend' hoe zorgmedewerkers zien dat het gedrag van burgers niet op orde is en dat mede daardoor het aantal besmettingen blijft toenemen. In de eerste golf zou er iets van solidariteit zijn geweest, was er applaus. "Men ervaart het soms als een [...] soort middelvinger richting de zorg. Dat geldt naar verpleegkundigen, dat geldt naar artsen, maar feitelijk ook naar patiënten waar geen plaats voor is in de ziekenhuizen om dat die vol liggen met coronapatiënten." Heyne kan het zich voorstellen dat mensen er op een gegeven moment ook wel genoeg van krijgen, "...maar we moeten gewoon volhouden". Heyne vervolgt even later: "Ik denk dat men zich aan de regels moet houden en -pijnlijk, maar onvermijdelijk- ik denk dat ook gewoon strengere maatregelen noodzakelijk zijn". "Het aantal besmettingen moet terug, het aantal opnames moet terug, de druk moet van de zorg, want je hebt te maken met verpleegkundigen, verzorgenden die als het ware sinds maart een marathon aan het lopen zijn. En je houdt dat niet heel lang meer vol. [...] Het dient zich aan, het dient zich al 9 maanden aan. [...] De druk en de drukte is altijd groot geweest en de druk is nu al groot en nogmaals; de winter moet nog beginnen. Het griepseizoen komt er nog aan. We hebben nog een maand januari en februari voor de boeg waarin het zeer aanmerkelijk is dat je zonder aanvullende maatregelen te maken gaan blijven krijgen met een stijgend aantal besmettingen. En dat geldt in de ziekenhuizen, en de druk is hetzelfde in de verpleeghuizen, in de GGZ [...] dus in alle sectoren blijft die druk onverminderd groot. We moeten dat tij zien te keren."

- **OVNL-voorzitter Pedro Peters** zegt dat de ov-bedrijven hun uiterste best doen om passagiers die de mondkapjesplicht negeren aan te pakken. **Ov-ombudsman Bram Hansma** waarschuwt dat de 'mondkapjesterreur' voor medereizigers een steeds grotere irritatie wordt. Voor veel 'bange kwetsbaren' zou het een reden zijn om niet meer met het ov te gaan. Hansma vindt het niet de bedoeling dat door het wangedrag van een minderheid het toch al lage aantal ov-passagiers nog verder afneemt.

Welke geruchten worden genoemd?

- **JenV** waarschuwt voor een lijst die zondagavond op social media rondgaat waarin zogenaamd de komende coronamaatregelen van het kabinet staan opgesomd. Volgens een woordvoerder gaat het om onjuiste informatie en betreft het "fake nieuws". Volgens de woordvoerder zijn dit soort fake berichten "vrij geraffineerd". Het gaat om een mix van maatregelen die eerder in de media rouleerden, maar ook die erbij zijn verzonden. Dat zijn vaak de zwaardere maatregelen. Justitie is alert op deze berichten "die vaak razendsnel via whatsapp worden verspreid". **CDA-Kamerlid Madeleine van Toorenburg** reageert op het nieuws via Twitter: "Afwachten dus. De cijfers zijn verontrustend, maar het helpt niet als we elkaar met fake-nieuws verwarren."

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen en/of laten getroffen?

- RTL Nieuws ziet dat veel winkeliers hun zaak vandaag langer open houden nu bekend is dat niet-essentiële winkels tot 19 januari moeten sluiten.
- Het **Ikazia Ziekenhuis in Rotterdam** begint een campagne tegen agressie in de zorg om mensen bewust te maken van hun houding en een einde te maken aan grensoverschrijdend gedrag. Ook de ouderenzorg in de Rotterdamse regio is een campagne begonnen.

Volgen zij onze gedragsadviezen (handelingsperspectieven) op?

- De **GGD Fryslân** maakt zich grote zorgen met de feestdagen voor de deur aangezien mensen zich steeds minder goed aan de maatregelen houden; zo'n een op de vijf positief geteste blijkt niet in isolatie te gaan en de helft van de mensen die in nauw contact is geweest met een besmet persoon gaat niet in quarantaine.
- Afgelopen weekend worden wederom foto's gedeeld van drukke winkelstraten. Verschillende gemeenten, waaronder de gemeenten Rotterdam, Den Haag, Leiden en Hilversum roepen inwoners op in verband met drukte (tijdelijk) niet naar bepaalde gebieden (vaak het centrum) te komen. In Rotterdam is het zaterdagmiddag en zondagmiddag te druk in het centrum en in de omgeving van het Binnenwegplein. In de Haagse binnenstad is het zondag te druk.
- Volgens de **OVNL**, de koepelorganisatie van bedrijven in het openbaar vervoer, negeert zo'n 10% van het aantal reizigers stelselmatig de mondkapjesplicht.
- Uit navraag van BNR bij **Cheaptickets.nl**, **Budgetair**, **Vliegwinkel.nl** En **Vliegtickets.nl** blijkt dat het aantal boekingen van vliegtickets voor de kerstperiode recent zeer fors is toegenomen. Het aantal boekingen voor vluchten rond de feestdagen is 'aanzienlijk'. Er wordt bij deze aanbieders de laatste 30 dagen veel gezocht op 18 en 19 december als vertrekkendatum. Vooral op Black Friday werd veel geboekt. Gedreven door kortingen en goed nieuws over het vaccin nam de verkoop die dag fors toe. Wat opvalt is dat mensen vooral voor de korte termijn boeken. Turkije en Spanje zijn de populairste bestemmingen.
- Regionale media melden dat de politie afgelopen weekend verschillende feesten heeft beëindigd en mensen heeft beboet; onder meer in Herkenbosch, een bedrijfsfeest in Sittard, een feest in een holle buis van een viaduct over de A50 in Heerde en onder een ecoduct in Rosmalen. In Urk verzamelden zich ondanks een samscholingsverbod zaterdagavond na 22.00 uur zo'n honderd jongeren en stak een aantal van hen zwaar vuurwerk af en gooide met rookbommen. Jongeren vertelden aan Omroep Flevoland dat ze "in opstand komen en hun vrijheid terug willen".

Betekenisgeving

Welke oproepen worden gedaan?

- Het **Nijmeegse Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis** komt met een noodkreet, 'Dat is dodelijk', n.a.v. ervaringen met patiënten die verzwegen dat ze corona hadden of contact hadden met iemand met corona uit angst voor uitstel van een geplande operatie.
- De **Amerikaanse medicijnenwaakhond FDA** waarschuwt mensen met allergieën voor het Pfizer/BioNTech-vaccin. Patiënten die ernstige allergische reacties krijgen van ingrediënten van het vaccin moeten hem niet nemen. En als mensen een allergische reactie krijgen bij de eerste prik moeten ze de tweede niet nemen, adviseert de dienst. Ten aanzien van zwangere vrouwen komt de FDA niet met een waarschuwing.
- Volgens **branchevereniging INretail** moet Nederland Duitsland niet volgen in het sluiten van alle niet-essentiële winkels. De belangenvereniging pleit voor intelligentere maatregelen om de drukte in de winkelstraten te beperken. INretail benadrukt dat het maar op enkele plekken fout gaat qua drukte. Landelijk gezien zijn de winkelstraten vrijwel overal juist rustiger dan normaal. "Sluiting van alle non-food winkels in ons land is niet de oplossing van het probleem." Volgens INretail kan beter worden gewerkt aan spreiding van de bezoekersaantallen.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- De timing van de oplopende besmettingen is voor **UMCG-viroloog Bert Niesters** een grote zorg: "In de eerste golf gingen we richting de zomer en hadden we geen last van het griepvirus. Maar wat als nu ook het griepvirus nog toeslaat. Dan wordt het echt moeilijk om de zorg overeind te houden". Niesters zegt dat "een tijdje geleden nog heel voorzichtig werd gesproken over het opschalen van de reguliere zorg, maar dat kan nu echt nog niet". Sterker nog, het is waarschijnlijk dat de zorg nog verder onder druk komt te staan door de oplopende besmettingen. Volgens hem 'moeten de winkelstraten echt leger'.
- Het **Centraal Bureau Levensmiddelenhandel** keurt de blokkades van distributiecentra door boeren af. "Met de kerstdrukte en het coronavirus is het compleet onacceptabel. Lege winkelschappen zorgen ervoor dat mensen op een ander moment terug moeten komen. Dat zorgt voor extra drukte en lange wachttijden in de supermarkt." Vanochtend blokkeren boeren met trekkers het distributiecentrum van supermarkt Jumbo in Breda. Afgelopen weekend blokkeerden zij ook al distributiecentra van Albert Heijn en Jumbo, waardoor duizenden onlinebestellingen van klanten niet bezorgd konden worden en er producten ontbraken in AH-supermarkten.
- Via de **social kanalen van VWS** komen veel berichten langs over verzet tegen het dragen van mondkapjes. Mensen koppelen de stijging van het aantal besmettingen aan de mondkapjesplicht en geven aan dat mondkapjes alleen schijnveiligheid bieden.
- Via de **social kanalen van VWS** wordt gespeculeerd over nieuwe (strengere) maatregelen. Ook zijn er berichten waarin mensen zich afvragen waar de strengere maatregelen blijven; 'mensen zorgen er zelf voor dat het aantal besmettingen oplopen, niet de politiek' klinkt het dan.
- Via de **social kanalen van minister De Jonge** komen berichten langs die oproepen om de scholen, ofwel het ov, ofwel Schiphol te sluiten. Bij het voorstel om scholen te sluiten, stellen mensen dat jongeren wel degelijk besmettelijk zijn. Er komen negatieve reacties langs op de mogelijkheid van een avondklok tijdens oud en nieuw. Men reageert wisselend op het idee van een (volledige) lockdown. Positief: 'Er moet snel actie ondernomen worden. Liever even goed lockdown, dan lang blijven aanrommelen'. Negatief: angst voor eenzaamheid, lak van het volk aan de regels, angst voor illegale praktijken om de regels te ontduiken.

Drukke op Schiphol

- '**Schiphol in verlegenheid**' kopt De Telegraaf vanochtend. Schiphol moet ellende, zoals passagiers die te dicht op elkaar staan, voorkomen. Dat zei minister Hoekstra (Financiën) in het tv-programma WNL Op Zondag. De minister reageerde op beelden van de passagierschaos die vrijdag ontstond, doordat rijen voor de paspoortcontrole veel te lang waren in de terminal voor overstappende reizigers. Ook zaterdag waren er volgens de Koninklijke Marechaussee nog problemen. Burgemeester Schuurmans van de Haarlemmermeer verwacht een nog grotere drukte vanaf dinsdag, als overstappers en reizigers van buiten de Schengen-zone een negatieve coronatest bij de douane moeten laten zien. Schuurmans heeft haar zorgen gedeeld met het kabinet. "De minister moet ingrijpen. Er moet meer menskracht bij om de drukte zo goed mogelijk te kunnen verwerken", zegt een woordvoerder van de gemeente Haarlemmermeer. Eind december komen daar ook nog extra controles voor de Britten bij, als de Brexit een feit is. De topdrukke ontstond volgens hem toen een aantal vluchten tegelijk aankwam en vertrok. "Alle fysieke doorgangen zijn bezet, afhankelijk van de aantallen verwachte reizigers, daar ligt het niet aan. Onderhoud van techniek kan echter niet wachten", aldus de marechaussee. Er zouden vaker problemen zijn met no-q poorten. De beelden van de opeengepakte mensenmenigte hebben op sociale media voor een golf van afkeuring gezorgd, ook onder politici. **KLM** zegt in een reactie dat het alert blijft en 'intensief' met Schiphol wil samenwerken om lange rijen te voorkomen. Volgens Schiphol gaat het houden van afstand doorgaans goed op de luchthaven, „Bijna iedereen draagt een mondkapje en heeft een gezondheidsverklaring. Met stickers, banners, belijning en extra medewerkers herinneren we reizigers continu aan de regels”, benadrukt een zegsman. Daarbovenop heeft Schiphol volgens hem aanvullende actie ondernomen, middels zogeheten crowd control en voldoende bezetting bij de bagagecontrole. Werkzaamheden worden waar nodig opgeschort. Schiphol erkent geen invloed te hebben op de bemensing en techniek van de paspoortcontroles. "Dat klopt. Wel staan we in nauw contact

met de KMAR. We werken met de marechaussee samen voor een zo snel, veilig en verantwoord mogelijke doorstroming van reizigers. D66, VVD en GL willen opheldering van minister Van Nieuwenhuizen.

- **Haarlemmermeer burgemeester Marianne Schuurmans** waarschuwt dat het vanaf dinsdag nog drukker wordt bij de paspoortcontrole op Schiphol: een deel van de reizigers moet vanaf dan ook negatieve testuitslag overhandigen. Wel vertelt ze aan NH Nieuws dat het risico dat deze reizigers corona hebben, te verwaarlozen is omdat ze van tevoren allemaal een gezondheidsverklaring hebben ingevuld. Het beeld van 'honderden opeengestapelde reizigers' zal de komende weken veel vaker te zien aangezien daar ook nog bijkomt dat de marechaussee vanaf het nieuwe jaar al extra druk krijgt met langere controles door Brexit.

Hoe wordt naar de overheid(saanpak) gekeken?

- **NVIC-voorzitter en OMT-lid Diederik Gommers** laat zich in een AD-interview zeer kritisch uit over de corona-aanpak. "We hebben heel hard gewerkt, ons best gedaan. Maar het testbeleid had beter gemoeten, we keken met te smalle blik naar de crisis, ook binnen het OMT. De landelijke patiëntenspreiding werkt knudde." Het OMT-lid stelt dat er ook sneller moet worden ingegrepen als het virus oplaait. "Ik ben een ongeduldige intensivist natuurlijk, maar ik snap er niks van: eerst is er kabinetsberaad op vrijdag, op zondag in het Catshuis is er weer overleg en dan moet het tot dinsdag duren tot er een besluit valt dat weer later ingaat. Het virus houdt daar geen rekening mee. Als ik zolang twijfel op een IC dan is een patiënt al overleden." Gommers vindt dat het LCPS soms in de weg zit. "Kijk: wij intensivisten kennen elkaar, de lijntjes zijn kort. Normaal gesproken werkt het zo: als ik een probleem heb in Rotterdam bel ik collega Armand Girbes van het AMC en regelen we het. Sinds het voorjaar zit de landelijke club, de LCPS, ertussen en gaat het soms veel stroperiger. Laatst nog moesten we op vrijdagavond zelf gaan bellen om twintig patiënten geplaatst te krijgen. Waardeeloos." Gommers zegt dat premier Rutte en minister De Jonge anders zouden moeten omgaan met de persconferenties die ze houden over het coronavirus. "Tijdens de persconferenties komen telkens alleen maatregelen, maar er komt geen echt verhaal. Ik gun de ministers dat ze meer doen wat ik doe. Het is nu allemaal weinig transparant. Er is een routekaart voor lockdown-maatregelen, maar hoe we afschalen is niet duidelijk. Ik weet niet waarom dat ontbreekt, misschien vrezen ze dat ze met meer uitleg ook meer munitie aan de oppositie geven?" Gommers onthult dat hij een paar keer heeft overwogen uit het OMT te stappen. "Sommige leden voelden zich te weinig gehoord. Neem die mondkapjes. Wij zeiden al snel: 'doe dat nou', maar anderen twijfelden dan weer. Bij sneltests zie je vergelijkbare discussies: de microbiologen en virologen willen precisie, dat snap ik. Een test moet perfect zijn voor hen. Meer praktische artsen zoals ik zeggen dan: zet ze in zodra het kan, alles kan helpen. Aan het begin ging ik dan ruzie zitten maken, maar dat was de oude Diederik. Nu probeer ik het diplomatieker mijn kant op te krijgen."

Aanstaande strengere maatregelen

- **Voorzitter van het Veiligheidsberaad, Hubert Bruls**, zegt dat Nederland niet kan achterblijven nu Duitsland heeft besloten dat er vanaf woensdag een lockdown geldt. Volgens Bruls zijn aanvullende maatregelen nodig. "Het verschil met Duitsland wordt anders te groot."
- **Peter Snijders, voorzitter van de Veiligheidsregio IJsselland** denkt dat nieuwe maatregelen onontkoombaar zijn nu het aantal besmettingen weer stijgt en Duitsland woensdag in lockdown gaat en sluit zich aan bij Hubert Bruls.
- Volgens de **Tilburgse burgemeester Theo Weterings** ontkomen we niet aan strengere maatregelen gezien het stijgend aantal besmettingen. Wat hem betreft staat het onderwijs bovenaan en houdt hij er rekening mee dat scholen opnieuw tijdelijk sluiten. Ook dat winkels te maken krijgen met 'nadere beperkingen' zou hem niet voorbazen. Zeker nu ook in Duitsland tot strengere maatregelen is besloten: "Verschillende maatregelen aan weerszijden van de grens is lastig."
- **PvdA-fractievoorzitter Lodewijk Asscher** twittert: "Bijna 10.000 nieuwe besmettingen vandaag. Het is niet verantwoord nog langer af te wachten. Ik roep het kabinet op vandaag nog te doen wat nodig is in het belang van onze gezondheid, de medewerkers in de zorg en de economie." + "Er is kostbare tijd verloren gegaan."
- **SP-fractievoorzitter Lilian Marijnissen** twittert: "Het gaat helemaal niet goed met de oplopende besmettingscijfers. Oproep aan het kabinet: Toon de moed om te doen wat nodig is. Bestrijd het virus in plaats van nog meer tijd te verspillen"
- **GroenLinks-fractievoorzitter Jesse Klaver** reageert via Twitter op het NOS-bericht 'Morgen extra crisissoverleg kabinet vanwege stijgende coronacijfers' met: "Verder ingrijpen is noodzakelijk. Kabinet moet zsm met extra maatregelen komen. Maar alsjeblieft, kies nou eens niet de weg van de minste commerciële weerstand. Sluit niet de kleine ondernemer, het theater en museum, maar pak de grote jongens eens aan. #ikea #schiphol #corona". Even later twittert Klaver: "Als we harder ingrijpen, dan moet de boel op orde zijn om daarna weer versoepelingen toe te staan, anders werkt de 'hamer' niet. Dat betekent: klaar staan voor massale sneltesten én een fatsoenlijke vaccinatiestrategie. Dit moet goed aangepakt worden."
- De voorpagina's wijzen vanochtend op een strengere lockdown die aanstaande is: 'Op weg naar een strengere lockdown' (AD), 'Verder op slot' – 'Strengere lockdown in de maak' (De Telegraaf), 'Hardere lockdown dreigt' (de Volkskrant) en 'Hard ingrijpen in openbaar leven onontkoombaar' (Trouw).
- In het journaal van RTL Nieuws (zondag, 18:00), stelt **politiek commentator Frits Wester** dat het gevoel van urgentie (net als in Duitsland) ook heel hoog is in Nederland. Hij zegt zeker te weten dat er 'echt hele strenge maatregelen' aankomen. Volgens Wester wil het kabinet de niet-essentiële winkels sluiten omdat anders Duitsers en Belgen hier komen shoppen, vooral in de grensstreken. Wester noemt de avondklok met oud en nieuw 'heel erg opvallend'.

- In het NOS Journaal (zondag, 20:00) stelt **politiek commentator Albert Bos** dat het kabinet zich echt zorgen maakt over de cijfers. "De urgentie moet wat hen betreft echt nu terugkeren. De urgentie dan niet van een of twee maanden geleden, maar echt van het begin van de coronacrisis in maart." Volgens Bos 'wijst alles erop' dat niet-essentiële winkels een tijd dicht moeten. Doorstroomlocaties gaan voorlopig dicht. Volgens Bos was het advies na de Catshuissessie om 'de luiken dicht te houden', aangezien de boel deze keer niet snel uitgelekt zou zijn. Bos maakt daar ook uit op dat we vandaag ingrijpende maatregelen kunnen verwachten.
- In Nieuwsuur stelt **politiek commentator Nynke de Zoeten** dat het spoedkabinetsberaad vandaag doet vermoeden dat er 'vergaande maatregelen op tafel liggen naar Duits voorbeeld'. Volgens De Zoeten liggen er 'echt hele zware maatregelen' op tafel. "Ik denk qua zwaarte op zijn minst vergelijkbaar met het pakket wat we aan het begin van de coronacrisis hadden, maar misschien wel een stapje zwaarder uiteindelijk." De Zoeten noemt het 'zeer waarschijnlijk' dat niet-essentiële winkels dicht moeten. "...waar het een week geleden ging nog over potentiële versoepelingen is de paniek toch echt wel toegeslagen nu. Er komt echt een heel zwaar pakket aan." Volgens De Zoeten heeft Jaap van Dissel een vrij somber verhaal gehouden in het Catshuis. Ook spreekt ze van een OMT-advies dat 'wel heel verontrustend' was. En Ernst Kuipers, ook aanwezig het Catshuis, zou zich grote zorgen maken. "... er zijn echt hele grote zorgen dat het echt flink mis kan gaan."
- In Met het oog op morgen (NPO Radio 1) stelt **politiek commentator Ewoud Kieviet** dat het erop dat er hele zware maatregelen aan gaan komen. Hij beaamt dat er in tegenstelling tot eerdere overleggen bijzonder weinig is uitgelekt. "...misschien heeft dat ook wel te maken met de zwaarte van die maatregelen, dat het daarom in hele kleine kring gehouden is. Omdat ze ook willen dat de urgentie van een komende persconferentie erg groot is." Volgens Kieviet wil het kabinet terug naar de urgentie van dit voorjaar. Volgens Kieviet hadden Van Dissel en Kuipers een erg sombere boodschap in het Catshuis: 'de IC's dreigen weer overbelast te raken en dus moet er snel iets gebeuren en dus moet dat snel'. Volgens Kieviet lijkt het erop dat de niet-essentiële winkels dichtgaan. "...er wordt nu ook al in teams gekeken van welke winkels dit dan precies moeten zijn." Doorstroomlocaties gaat weer dicht. Kieviet noemt het 'opvallend' dat er toch nog gekeken wordt naar de scholen. Kieviet beaamt dat de Duitse maatregelen druk op het kabinet leggen. Kieviet vertelt dat premier Rutte op een Eurotop met Merkel heeft gesproken en daarna dat Catshuisberaad bij elkaar heeft geroepen. "Dus daar ligt zeker een verband."
- In het Radio 1 journaal (vanmorgen) stelt **politiek commentator Xander van der Wulp** dat het politiek ingewikkeld is welke maatregelen er precies genomen moeten worden. "Het is dit weekend echt in een stroomversnelling gekomen." Van der Wulp legt uit dat volgens de coronawet de Kamer de maatregelen eigenlijk ook nog moet goedkeuren voordat ze ingaan. "Maar de verwachting is dat ze dat niet gaan afwachten, dat die tijd er niet is. En de Kamer krijgt dan achteraf inspraak. En als de Kamer het er dan niet mee eens is, met die maatregelen in meerderheid, dan moet het kabinet eventueel de maatregelen nog aanpassen." Volgens Van der Wulp kun je in het algemeen zeggen dat er 'strengere, vergaande maatregelen' aankomen. Hij noemt het verder 'opmerkelijk' dat de bronnen -die normaal na zo'n Catshuisoverleg wel het een en ander willen vertellen- zich dit keer flink stilhouden. "Ze willen minder speculeren over de maatregelen dan normaal. De opdracht is duidelijk dat de luiken dicht moeten blijven. Het heeft ermee te maken dat het kabinet echt wil proberen vandaag of morgen de urgentie echt terug te brengen bij iedereen in het land. Ze willen dat er veel mensen naar die persconferentie gaan kijken. En het idee is dat als er minder bekend is van tevoren, dat het aantal kijkers dan ook omhooggaat omdat iedereen nieuwsgierig is wat er gaat gebeuren." Volgens Van der Wulp gaan er veel maatregelen rond. "Alle maatregelen die rondgaan zijn eigenlijk maatregelen die ook in Duitsland dit weekend zijn aangekondigd. Het kabinet kijkt heel goed naar wat er in Duitsland gebeurt. Ze willen de maatregelen niet al te veel van elkaar laten afwijken. Er zijn eerder ook afspraken gemaakt daarover tussen Nederland en Duitsland."

Opiniepeilingen

- Uit onderzoek van het **Hart van Nederland-panel** onder ruim 3.000 mensen blijkt dat driekwart van de Nederlanders het sluiten van alle niet-noodzakelijke winkels een goed idee zou vinden. Uit het onderzoek blijkt ook dat twee derde van de Nederlanders denkt dat premier Rutte zijn eerdere belofte dat de kerstdagen worden ontzien als er strengere coronamaatregelen worden ingevoerd, niet waar kan maken.
- Uit een representatief onderzoek onder 384 Drenten en 505 Groningers door **Enigma Research** i.o.v. Dagblad van het Noorden blijkt dat een meerderheid van de noordelingen begrip heeft voor het kabinetsbesluit de maatregelen niet te versoepelen tijdens de feestdagen. Bijna driekwart volgt het dringende advies op om niet meer dan drie mensen buiten het eigen huishouden samen te komen. 12% heeft geen begrip. Hetzelfde onderzoek werd ook gedaan onder 576 Friezen i.o.v. de Leeuwarder Courant; 54% zegt niet meer dan drie gasten uit te nodigen. 9% brengt de feestdagen zelfs helemaal alleen door en 27% zegt het advies grotendeels te volgen.
- Uit onderzoek door **I&O Research** onder 1.140 mensen (in opdracht van Binnenlands Bestuur) blijkt dat 64% van de Nederlanders voor een totaalverbod op vuurwerk is, tegenover de helft vorig jaar.